

La petulància cognitiva contra la història real

Autor: Andreu Marfull i Pujadas
Data de publicació: 19-08-2020

Escrit que l'Andreu Marfull va redactar al seu blog per replicar les paraules que la lingüista Carme Junyent va publicar al diari digital Vilaweb el 8 d'agost d'enguany en contra de l'Institut Nova Història i les tesis que defensa. Molt sovint, quan es tracta d'opinar sobre un tema que és complex, aliè o posa en perill unes creences alimentades durant tota una vida, moltes persones perden capacitat crítica i no respecten els qui pensen diferent perquè això demana fer un esforç que requereix posar en dubte temes, creences i idees contràries a allò que han acceptat de sempre.

“És una foto que sempre m’ha fet somriure. La van tirar en el rodatge de “El Cid” d’Anthony Mann al 1960. Hi veiem En Charlton Heston vestit com En Rodrigo Díaz de Vivar. Lliura cerimoniosament una espasa a un ancià d’aspecte venerable, que la contempla perdut en els seus somnis. Aquest ancià no és altre que En Ramón Menéndez Pidal, erudit, savi, president de dues acadèmies... En Pidal era el patriarca indiscutible de la història i la filologia espanyoles en aquells anys, i en bona mesura encara d’aquests. L’encarnació, en definitiva, de l’estudi del passat d’Espanya.”

Els mots de més amunt es poden llegir a la pàgina 11 del llibre *La invención del pasado: Verdad y ficción en la historia de España* (2013) d’En Miguel Anxo Murado. Són un comentari de la foto que reproduïm al costat i que es troba en la portada del seu llibre.

Andreu Marfull

Per aquest mitjà manifesto la meva més profunda decepció pel contingut de l'article intitulat *Llibreta de vacances de Carme Junyent* (9): Sobre la Nova Història, publicat ahir 8 d'agost al diari digital Vilaweb. Dic decepció perquè no hi ha una crítica argumentada. Només hi ha, senzillament, insult.

No cal que recordi el prestigi que la lingüista Carme Junyent s’ha guanyat durant anys de dedicació a l’estudi i

preservació de la diversitat lingüística arreu del món i en concret a l'estudi i preservació de les llengües amenaçades. En aquest afer la senyora Junyent ens mereix tot el respecte. Com les llengües que ella defensa. Però atenent al seu article d'avui a Vilaweb s'ha de ressaltar que ha comès un error. En aquest escrit la senyora Junyent s'ha dedicat a enaltir un llibre que deshonra la feina d'un voluntariós col·lectiu d'investigadors, que fa tot allò que l'Acadèmia no és capaç o no vol fer. Aquests investigadors presenten més i més evidències que van confirmant una hipòtesi raonada i ben fonamentada, evident i crec que indiscutible —ahora que tèrbola i delicada—: la manipulació de la història, que en el cas d'Espanya és de dimensions extraordinàries.

La senyora Junyent pontifica des de Vilaweb. I ho fa asseguda en el seu status —al qual ha arribat, repeteix-ho, per mèrits propis. Ha expressat entenc que una sincera reflexió personal. Ara bé, al meu entendre, la lingüista ha optat, en aquesta reflexió, només per honorar els intel·lectuals que pensen com ella. S'ha decantat a honrar acadèmics que no volen entrar de cap manera en el debat sobre si en els constructes històrics que han arribat fins a nosaltres hi ha o no falsificació. Tots pensen el mateix sobre això. Col·lectivament, pensen el mateix: per ells, no hi ha falsificació. Tenen una ment «col·lectivitzada» sobre l'assumpte. I això a l'Acadèmia té premi. Sí, premi, i em sap greu reconèixer-ho. Però crec que cal recordar-ho. I recordar-li-ho en especial a qui oblida massa sovint la manera com es comporta una ment «col·lectivitzada» quan es tracta d'opinar sobre un tema que li és complex, aliè o posa en perill unes creences alimentades durant tota una vida. Aquesta ment perd capacitat crítica i no respecta els qui pensen diferent, sobretot els qui pensen diferent sobre allò que rebutja perquè li demana fer un esforç que la sobrepassa o li requereix posar en dubte temes, creences i idees contràries a allò que, com deïa, ha acceptat de sempre. O que fins i tot ha alimentat. La persona que té aquesta ment «col·lectivitzada» a l'entorn d'un tema es comporta així fins a l'extrem que pot arribar a perdre les bones maneres i, si aquesta persona és important, massa vegades es creu legitimada per menystenir i fer mofa públicament dels qui no pensen «col·lectivitzadament» sobre el tema. Es creu amb el dret d'actuar d'aquesta manera. Així, es manté al costat del “cavall guanyador” —i se sent superior. A aquesta tendència li diuen “biaix cognitiu”. O altrament dit, mecanisme psíquic d'expressió dels prejudicis.

És a dir, la senyora Junyent té dret, no cal dir-ho, a opinar. I a fer-ho al diari Vilaweb, com jo tinc dret a fer-ho aquí. Ara bé, el dret a la burla pública té límits. Sobretot quan es tracta d'escarnir una feina honesta i sentida per persones que no reben ni suport acadèmic, ni institucional ni públic. I no reben res perquè senzillament estudien un àmbit de coneixement que resulta incòmode i perquè posen en dubte el consens oficial sobre un fenomen fermament instituït.

I és d'aquest «biaix cognitiu» que pateix la senyora Junyent, quan, després d'haver llegit el llibre *Pseudohistòria contra Catalunya*, editat per Vicent Baydal i Cristian Palomo (ISBN: 978-84-976-6689-3), s'ha llançat contra l'Institut Nova Història. O si més no, per haver-ho intentat, perquè sembla que, el llibre, se l'ha llegit amb no gaire atenció, si m'atinc al propòsit d'aquest i a l'opinió que ella n'ha extret i ha transcrit al diari digital Vilaweb.

La senyora Junyent es creu autoritzada a menysprear l'Institut Nova Història. Potser perquè creu tenir el dret a fer-ho o s'ha sentit amb l'obligació intel·lectual de posar-ho de manifest. Però, a ella, ¿li es lícit menysprear la feina de gent que pensa lliurement —un menyspreu que nosaltres considerem nefast? És lícit aplaudir els qui es dediquen a calumniar aquestes persones? És lícit fer-ho públicament? Pel que sembla, sí que ella ho considera lícit, mentre que jo ho considero molt greu.

Mentre hi ha persones que disposen d'altaveus entre la premsa reconeguda per difamar, mentre hi ha persones que se serveixen del seu ressò públic per calumniar els qui fan recerca crítica sobre la història oficial, mentre passa això, seguim comprovant com es publiquen llibres per a nens i nenes com *Historia de España* (Vicens Vives, ISBN: 978-84-682-3579-0) —amb un coet a la portada. En aquest llibre, només es dedica a la història dels catalans el capítol «Crisis y decadencia de la Corona de Aragón». Un altre exemple entre milers i milers d'un relat fals a l'entorn d'una nació catalana suposadament en davallada als segles XVI i XVII. ¿És que l'Acadèmia mai no podrà posar en dubte aquesta idea, creada des de l'Espanya castellanitzada? De la mateixa manera, ¿és que mai podrà revisar a fons el poder que van arribar a tenir la Santa Inquisició i la censura d'Estat? És que mai no voldrà comprendre fins a quin punt el relat oficial és ple de malícia? ¿És que mai s'atrevirà a investigar a fons una monumental falsificació de documents que té per únic i principal objectiu catapultar cap a la glòria eterna el poder castellà sobre Espanya? ¿És que mai gosarà denunciar el menyspreu més absolut a la identitat catalana que representa el fet de crear una falsa superioritat aragonesa en la història medieval de Catalunya? Que l'Acadèmia hagi passat per alt un constructe històric acastellanat i «catolitzat» fins a l'exageració sobre Espanya i que hagi menystingut el poder real de la Inquisició i de la censura d'Estat han provocat que es bloquegi, de forma implacable, gairebé perfecta, qualsevol intent de restituir plenament, no només la veritat dels fets sinó també la dignitat i l'autoritat catalanes —de fortes arrels jueves—, i la dignitat del mateix poble català, la de la nació catalana i la de la seva llengua i cultura. La negligència de l'Acadèmia ha causat que encara desconeguem la veritable força i poder de la Catalunya medieval. Els historiadors oficials giren els ulls cap a una altra banda davant d'aquella part de la història nostra que ha estat esborrada i tergiversada per mans traïdores. I això durant una època en què la manipulació, la tergiversació i la destrucció de documents, llibres, mapes i gravats van

ser possibles perquè les elits del país hi van consentir. Aquestes elits van ser capaces de construir sense contemplacions i amb connivència amb l'estat espanyol de matriu castellana una gran mentida. Es van proposar mantenir i augmentar el seu poder i pretendre fer-lo etern. Com qui creava divinitats i sants on només hi havia culte al simbolisme del poder.

Mentre hi hagi persones com a les que ella es dirigeix, seguirem, per exemple, sense poder estudiar degudament per què la família Pidal es va sotmetre a la monarquia, en concret a l'Alfons XIII, i després a la dictadura del General Franco. Aquesta nissaga va aconseguir ser propietària del manuscrit del Poema del mío Cid, del qual en va promoure la difusió fins i tot enllà de la primera meitat del segle XX —fins a l'extrem d'assessorar els guionistes de la pel·lícula nord-americana intitolada amb la mateixa denominació, El Cid, en temps del dictador, i amb En Charlton Heston com a protagonista. I cito el cas del personatge El Cid perquè la senyora Junyent hi fa referència al seu article a Vilaweb. Alhora, els Pidal promocionaven el Santuari de Covadonga —on aquesta família hi té el seu panteó familiar—, que ells van dissenyar, finançar i construir al segle dinou, mentre promovien que les terres, boscos i muntanyes dels encontorns fossin declarats el primer parc natural d'Espanya. I aquesta investigació no és de l'Institut Nova Història, sinó del periodista gallec Miguel-Anxo Murado. Ell i la seva obra tampoc no són gaire coneguts, però En Murado va ser molt valent, perquè va atrevir-se a investigar la història oficial, cosa que la senyora Junyent no fa.

Senyora Junyent, En Miguel-Anxo Murado i l'Institut Nova Història fan quelcom més punyent que participar del consens oficial i burlar-se dels qui gosen qüestionar-lo. Desmunten, des de la recerca més exigent —i tot i saber a què s'exposen— el consens construït a partir de la falsificació de fets del passat. I hi dediquen la seva inquietud més íntima. Treballen amb coherència i determinació pel bé del coneixement, sense esperar rebre cap cop a l'espatlla ni cap somriure còmplice. N'Anxo Murado va escriure el fabulós llibre La invención del pasado: Verdad y ficción en la historia de España, que es publicà l'any 2013, i va ser molt més eloqüent, sobre la manipulació de la història d'Espanya duta a terme els segles XIX i XX, que no pas la simple i superficial lectura que fan d'aquesta els autors del llibre Pseudohistòria contra Catalunya, al qual vostè dedica la seva lectura de les vacances i l'article a Vilaweb.

Potser hauria de reflexionar seriosament sobre el fet que ha llegit un llibre que es dedica a difamar la recerca crítica. Potser hauria de canviar les seves preferències de lectura si aquestes l'han de menar, inapropiadament, a expressar els seus prejudicis. Però no, al seu lloc ha triat la via més fàcil i ha optat pel menyspreu de la recerca crítica i per enaltir el culte a la poltrona acadèmica. I, actuant així, fa senyal d'una diguem-ne psicològicament immodèstia arrogant, insolent. I en fa gala. Es mostra «petulant», segons la definició que en fa l'Enciclopèdia Catalana.

A la senyora. Junyent, als autors del llibre que ha llegit i, en el seu defecte, al diari Vilaweb, els trasllado l'exigència d'una rectificació pública. O, si més no, els faig arribar un crit d'indignació perquè estant agredint, sense ser-ne del tot conscients, la via probablement més eloqüent i encertada per refer l'autoritat catalana davant d'Espanya i, sobretot, davant de la resta del món. I encara dic més: sense aquesta via mai, i dic mai, la independència del nostre país no serà possible. Ni la independència, ni tampoc el coneixement de la veritat que la història adulterada amaga —un coneixement de la veritat que, ben cert, ha de deixar en molts de nosaltres un sentiment de pregona inquietud perquè és una veritat massa difícil de pair. Els ho dic pel bé de la nostra història, pel bé de la història humana, per la qualitat del coneixement, i, per descomptat, per la llibertat dels pobles i les llengües amenaçades que tant la senyora Junyent com el diari Vilaweb volen protegir, tot i el sacrifici que aquesta actitud suposa, la humilitat que aquesta requereix i, si volem viure en un món sense prejudicis, la renúncia a acomodar-se irracionalment al que se'ns presenta.

Senyora Junyent, Vilaweb, Acadèmia catalana, treguin-se la bena dels ulls!

Barcelona, 9 d'agost del 2020

Andreu Marfull

<https://andreumarfull.com/2020/08/09/la-petulancia-cognitiva-contra-la-historia-real/>